

פשיעה בחברה הערבית: נתונים ומידע על יישום תוכנית "מסלול בטוח"

כתיבה: ג'רי אלמו-קפיטל ד"ר נורית יכימוביץ כהן ורמי שוורץ | אישור: אורלי אלמגור לוטן
תאריך: כ"ד באייר תשפ"ג, 15 במאי 2023

סקירה

תוכן עניינים

1	תמצית.....	1
4	1. רקע.....	4
4	1.1 מסגרת התוכנית – אופן הפעלת התוכנית מסלול בטוח.....	4
6	2. נתוני רקע על פשיעה בחברה הערבית.....	6
6	2.1 נתונים כלל ארציים.....	6
8	2.2 פשיעה מדווחת לפי רשות מקומית.....	8
12	3. יישום תוכנית מסלול בטוח.....	12
12	3.1 פענוח אירועי רצח.....	12
16	3.2 יעדים מחוללי פשיעה בחברה הערבית שהוגדרו על ידי המשטרה.....	16
17	3.3 סחיטת דמי חסות.....	17
19	4. נספחים.....	19
19	4.1 נספח 1: נתונים על רצח.....	19
20	4.2 נספח 2 – נתוני נרצחים בפילוח חודשי, ינואר 2021 – 3 במאי 2023.....	20

תמצית

מסמך זה נכתב לקראת דיון של הוועדה לביטחון לאומי בראשות חבר הכנסת צביקה פוגל בנושא "האלימות הגואה בחברה הערבית". חלקו הראשון של המסמך כולל נתונים כלליים על פשיעה בחברה הערבית המבוססים על השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל לשנת 2022 וכן מבט גיאוגרפי על הפשיעה המדווחת בישראל על בסיס נתונים שנלקחו ממאתר Data.gov של משטרת ישראל. חלקו השני של המסמך מתמקד בכמה היבטים ביישום תוכנית "מסלול בטוח" למיגור הפשיעה בחברה הערבית: נתונים על אירועי רצח שאירעו בישראל מתחילת משנת 2018 ועד ה-3 במאי 2023 ועל פענוח שלהם, בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה; נתונים על תיקים שנפתחו כנגד יעדים שהוכרזו על ידי המשטרה כמחוללי פשיעה בחברה הערבית במסגרת תוכנית מסלול בטוח ועל כתבי אישום שהוגשו בתיקים אלה; ונתונים על אירועים של סחיטת דמי חסות.

לצורך כתיבת מסמך מעקב אחר יישום תוכנית "מסלול בטוח", מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה למשרד לביטחון לאומי בשורת שאלות. בסמוך למועד הדיון בוועדה התקבל מהמשרד מענה, אשר כלל התייחסות לחלק מהשאלות שהעברנו; שאלות נוספות קיבלו מענה חלקי, או שקיבלו מענה שדרש הבהרות שאותן לא ניתן היה לקבל בלוח הזמנים הרלוונטי לדיון. נוכח האמור לעיל, **מסמך זה אינו מציג תמונה מלאה על יישום התוכנית, אלא מתמקד בכמה סוגיות בהן היה לנו די מידע** (כאמור - פענוח תיקי רצח, נתונים על יעדים שהוכרזו על ידי המשטרה כמחוללי פשיעה בחברה הערבית ונתונים על אירועי סחיטת דמי חסות).

להלן יוצגו עיקרי המסמך.

נתונים על פשיעה בחברה הערבית

לפי המשטרה, בשנים 2017-2021 נפתחו במשטרת ישראל בסך הכול כ-876 אלף תיקים בהם נרשם חשוד או נילון (להלן: תיקים גלויים); חלקם של הלא-יהודים בתיקים הגלויים שנפתחו בתקופה זו נע בין 39% ל-43%. בחינת נתוני התיקים בהם הוגש כתב אישום מתוך התיקים הגלויים באותן שנים מעלה, כי שיעורי התיקים בהם הוגש כתב אישום היו מעט גבוהים יותר כאשר החשוד או הנילון היו לא-יהודים: שיעור הגשת כתב אישום נע בין 26% ל-28% בתיקים גלויים עם חשוד או נילון לא-יהודי לעומת שיעורים של 22%-26% בתיקים גלויים בהם החשוד או הנילון היה יהודי.

משטרת ישראל מפרסמת באופן שוטף באתר Data.gov נתונים הנוגעים לפשיעה מדווחת, לפי המקום בו בוצעה העבירה. לפי הנתונים שפורסמו באתר ועובדו על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מתחילת שנת 2018 עד סוף הרבעון הראשון של 2023 נפתחו במשטרת ישראל כ-1.5 מיליון תיקים על עבירות שבוצעו ברשויות השונות בישראל. חישוב מספר התיקים ביחס לגודל האוכלוסייה העלה, כי בממוצע כלל ארצי נפתחו בתקופה המדוברת כ-30 תיקים בממוצע לשנה לכל אלף תושבים. בחינת נתוני התיקים לפי סוג הרשות מעלה פערים בין סוגי רשויות בשיעור הפשיעה המדווחת ביחס לגודל האוכלוסייה: **בעוד ברשויות יהודיות וערביות היקפי הפשיעה המדווחת ביחס לגודל האוכלוסייה היו דומים, ברשויות המערבות שיעורי הפשיעה המדווחת היו גבוהים יותר.**

יישום תוכנית מסלול בטוח

באוקטובר 2021 התקבלה החלטת ממשלה 549 בה הוחלט על הפעלת תוכנית רב שנתית למיגור הפשיעה והאלימות בחברה הערבית. בתוך כך הוחלט על הפעלת תוכנית חירום לאומית - תוכנית "מסלול בטוח" - לתקופה של חצי שנה; בהמשך הוארכה התוכנית עד סוף שנת 2022.

במסגרת התוכנית פועלים במשותף גורמי אכיפה וממשל שונים בהובלת משטרת ישראל כנגד **יעדים שהמטרה הגדירה כיעדים מרכזיים המחוללים פשיעה חמורה בחברה הערבית**. יעדים אלו מסווגים לארבע קטגוריות: יעדי אדם- אנשים שסומנו כעבריינים ומחוללי פשיעה חמורה המשפיעים על הפשיעה בחברה הערבית; יעדי ארגוני פשיעה- אנשים הפועלים בתוך ארגוני פשיעה שהמטרה מיפתה והכריזה כמחוללי פשיעה; יעדי מקום- יישובים ערביים שהמטרה קבעה כאזורים בהם קיימת פעילות פשיעה גבוהה; ויעדי תופעות - תופעות פשיעה המוגדרות ומאפיינות אזורים נבחרים.

לצד זאת, במסגרת התוכנית הרב שנתית המשרד לביטחון הפנים גיבש יעדים ומדדים לבחינת הצלחתה, בין היתר **העלאת שיעור פענוח אירועי רצח ל-36%**.

אירועי רצח ופענוחם

בשנים 2018-2022 התרחשו 690 אירועי רצח, בהם נרצחו 731 קורבנות. רוב הקורבנות - 70% - היו ערבים, 24% יהודים וכ-6% אחרים (כהגדרת המשטרה). לצורך המסמך, בחנו את "מסלול הטיפול" באירועי הרצח באמצעות השוואת נתונים על סך האירועים, מספר החשודים ומספר כתבי אישום שהוגשו, בכל אחת מקבוצות האוכלוסייה בכל אחת מהשנים הנבחנות. הבחינה העלתה כי **בהתייחס לאירועי רצח בחברה הערבית, היחס בין מספר החשודים למספר האירועים נע בשנים אלה בין 56%-69%. לשם השוואה, בקרב היהודים היחס בין מספר חשודים למספר אירועים נע בשנים אלה בין 71%-92%.**

בחינת מספר כתבי האישום ביחס למספר אירועי הרצח בשנים 2018-2022 העלתה כי בקרב הערבים - היחס עמד על 29%; בקרב היהודים היחס בין מספר כתבי אישום למספר אירועי הרצח באותה תקופה עמד על כ-69% במוצע. בין השנים 2019-2022 חלה ירידה ביחס בין מספר כתבי האישום למספר אירועי הרצח בהם נרשם קורבן ערבי; נכון למועד הפקת הנתונים, **היחס בין כתבי אישום לאירועי רצח ערבים שקרו בשנת 2022 עומד על 23%.** כאמור, אחד מיעדי המשרד לביטחון הפנים היה להעלות את שיעור הפענוח של אירועי רצח בחברה הערבית ל-36%.

מתחילת שנת 2023 ועד ה-3 במאי 2023 (ארבעה חודשים) התרחשו בסך הכול 82 אירועי רצח, בהם נרצחו 86 קורבנות. הרוב המוחלט של הקורבנות - 72% - היו ערבים, 22% יהודים וכ-6% אחרים (כהגדרת המשטרה). משום ששנת 2023 טרם הסתיימה, על מנת להבין את המגמה במספר הנרצחים חישבנו את ממוצע הנרצחים החודשי בה, בהשוואה לממוצע החודשי בשנים 2021 ו-2022. בחינה זו העלתה כי **ממוצע הנרצחים החודשי בשנת 2023 (עד ה-3 במאי 2023) היה גבוה משמעותית מזה שבשנתיים שקדמו לו: בחברה הערבית מספר הנרצחים החודשי הממוצע כמעט והוכפל בין שנת 2022 לשנת 2023, ובחברה היהודית הוא עלה בשיעור של 65%.**

רצח נשים - בשנים 2018-2022 נרצחו 126 נשים (בנות 13 ומעלה) שהיו כ-17% מכלל קורבנות הרצח באותה תקופה. מספר קורבנות הרצח הערביות היה הגדול מכל הקבוצות. מתחילת שנת 2023 ועד ה-3 במאי (עת הופקו נתוני המשטרה) נרצחו בסך הכול 12 נשים, מהן 7 יהודיות, 4 ערביות ואחת "אחרת".

הטיפול ביעדים שהוכרזו על ידי המשטרה כמחוללי פשיעה בחברה הערבית במסגרת תוכנית מסלול בטוח

בשנים 2021-2022 נפתחו 571 תיקים כנגד יעדים שהוכרזו על ידי המשטרה כמחוללי פשיעה בחברה הערבית. בשנת 2022 חלה ירידה של כ-6% במספר התיקים שנפתחו כנגד יעדים לעומת שנת 2021. לאור העובדה כי התוכנית החלה לפעול רק באוקטובר 2021, נראה כי נתוני הביצוע בשנה זו מתייחסים רק לחלק קטן יחסית מהשנה, לעומת שנת 2022 בה התוכנית פעלה לכל אורך השנה. על כן, הירידה במספר התיקים שנפתחו כנגד יעדים בשנת 2022 בולטת עוד יותר. פילוח נתוני התיקים לפי מחוזות מעלה כי ברוב המחוזות הגיאוגרפיים של המשטרה חלה ירידה במספר התיקים שנפתחו כנגד יעדים בין שנת 2021 לשנת 2022. יוצאי דופן לעניין זה הם מחוז ש"י ומחוז מרכז של המשטרה. בחינת נתוני התיקים בהם הוגש כתב אישום העלתה כי ב-26% מהתיקים כנגד יעדים מחוללי פשיעה שנפתחו בשנת 2021 הוגש כתב אישום ובשנת 2022 שיעור כתבי האישום מתוך סך הכול תיקים עמד על 35%.

סחיטת דמי חסות

בחוק העונשין אין סעיף ייעודי האוסר על סחיטת דמי חסות (להלן: סד"ח); לפי המשטרה, העבירות הנחקרות בתיקי סד"ח הן: סחיטה בכוח, סחיטה באיומים ונטילת נכסים לשם סחיטה. לפי המשטרה, בשנים 2021-2022 נרשמו 255 אירועי סד"ח. בשנת 2022 הייתה עלייה של כ-7% באירועי סד"ח לעומת שנת 2021. כ-45% מאירועי סד"ח בשנים 2021-2022 היו במחוז צפון.

1. רקע

סעיף 4 בהחלטת הממשלה [549](#) מה-24 באוקטובר 2021 שהיא תוכנית חומש שנועדה להתמודד עם הפשיעה והאלימות בחברה הערבית קבע, כי על השר לביטחון פנים (כיום השר לביטחון לאומי) לתכלל "מבצע חירום" לצורך מאבק בפשיעה בחברה הערבית במשך חצי שנה. לפי ההחלטה, על השר לביטחון פנים להציב את המאבק בפשיעה בחברה הערבית בעדיפות גבוהה ולפעול בשיתוף עם משרדי ממשלה הרלוונטיים למיגור התופעה.¹

המטרה המרכזית של תוכנית "מבצע חירום" כפי שהיא מתוארת בהחלטת ממשלה [549](#) היא טיפול בתופעות האלו: סחיטת דמי חסות, מלחמה בארגוני פשיעה ובגורמים המעורבים בפשיעה חמורה בחברה הערבית, צמצום החדירה של גורמי פשיעה למרכזים ברשויות המקומיות ועוד. בהתאם להחלטת הממשלה, באותו חודש החלה תוכנית "מסלול בטוח" (להלן: התוכנית).

1.1 מסגרת התוכנית – אופן הפעלת התוכנית מסלול בטוח

על פי דוח "[שינויים ורפורמות 2021-2022](#)" שפרסם המשרד לביטחון פנים (כיום המשרד לביטחון לאומי) בדצמבר 2022, ברמת המטה תוכנית מסלול בטוח כללה, לפחות בראשית דרכה, צוות אופרטיבי מרכזי – "מנוע הפעלה ארצי" שהתכנס מידי שבוע בראשות סגן השר לביטחון פנים (כיום השר לביטחון לאומי) ובו שותפים בכירים ממשטרת ישראל, שירות ביטחון כללי (להלן: שב"כ), רשות המיסים, משרד המשפטים, נציגי הייעוץ המשפטי לממשלה ופרקליטות המדינה.² במקביל הוקמו צוותים שונים, כאשר המרכזי בהם עסק באופן ייעודי במחוללי פשיעה בדרום – "מנוע הפעלה דרום", שהתכנס אחת לשבועיים בהשתתפות בכירים ממחוז דרום של המשטרה, אגף סי"ף³ וגופי אכיפה וממשל נוספים מאזור הדרום. כמו כן פעל צוות שרים שהתכנס אחת לחודש בהשתתפות ראש הממשלה.⁴

במסגרת הצוותים הללו נקבעו פעילויות יזומות אל מול יעדי פשיעה שהוגדרו על ידי המשטרה ורשויות האכיפה האחרים כמחוללי פשיעה במגזר הערבי.⁵ בדיון הוועדה לביטחון פנים של

¹ משרד המשפטים, משרד האוצר, משרד הפנים, משרד הרווחה והביטחון החברתי ומשרדים נוספים ככל שיתבקשו.

² המשרד לביטחון פנים דוח [שינויים ורפורמות 2020-2021](#), דצמבר 2022, עמ' 19-25, כניסה: 14 במאי 2023.

³ אגף מטה האחראי על הובלה והכוונה של הפעילות המשטרתית בקרב החברה הערבית.

⁴ המשרד לביטחון פנים, מצגת: [תוכנית חירום לאומית, מאבק בפשיעה בחברה הערבית: מסלול בטוח](#), יוני 2022, כניסה: 14 במאי 2023.

⁵ המשרד לביטחון פנים, [שינויים ורפורמות-2022-2021](#), 4 בדצמבר 2022. כניסה: 14 במאי 2023.

במסגרת תוכנית חומש למיגור הפשיעה והאלימות בחברה הערבית, הוחלט בין היתר על הפעלת תוכנית "מסלול בטוח" - כתוכנית חירום לאומית לתקופה של חצי שנה, שהארכה בהמשך עד סוף שנת 2022

במסגרת תוכנית מסלול בטוח המשטרה הגדירה יעדים שונים כמחוללי פשיעה בחברה הערבית והיא פועלת לאכיפה אל מול יעדים אלו, בשיתוף גורמי אכיפה אחרים

הכנסת בנושא תוכנית מסלול בטוח שהתכנס ב-27 ביוני 2022, הסביר סגן השר לביטחון פנים דאז יואב סגלוביץ כי היעדים מסווגים לארבעה סוגים, כפי שיפורט להלן:

יעדי אדם - אנשים שסומנו כעבריינים ומחוללי פשיעה חמורה המשפיעים על הפשיעה בחברה הערבית, באמצעות עיסוק בעבירות מגוונות, בהם: עבירות רצח, אלימות, סכסוכים, עבירות רכוש ועוד; **יעדי ארגוני פשיעה** - אנשים הפועלים בתוך ארגוני פשיעה שהמטרה מיפתה והכריזה כמחוללי פשיעה; **יעדי מקום** - יישובים ערביים שהמטרה קבעה כאזורים בהם קיימת פעילות פשיעה מרובה; **ועדי תופעות** - תופעות פשיעה המאפיינות אזורים נבחרים.⁶

לאחר תחילת התוכנית הרב שנתית למיגור הפשיעה בחברה הערבית בהתאם להחלטת ממשלה 549, גובשו במשרד לביטחון הפנים מדדים לבחינת הצלחתה (יודגש, כי מדדים אלה מתייחסים לתוכנית הכוללת ואינם ייעודיים למסלול בטוח). להלן יוצגו המדדים העיקריים, כפי שהוצגו בפני הוועדה לביטחון הפנים בינואר 2022:

לאחר תחילת תוכנית החומש למיגור הפשיעה בחברה הערבית, המשרד לביטחון פנים גיבש יעדים למדידת הצלחתה, בין היתר העלאת שיעור פענוח תיקי רצח ל-36%

- **תחושת ביטחון** - המשרד לביטחון הפנים קבע את שני הפרמטרים האלו, שנמדדים באמצעות סקרים: **תחושת ביטחון אישי ואמון הציבור במשטרה**. בשני הפרמטרים, היעד הוא הגעה לתוצאה שווה בציבור היהודי והערבי;
- **פענוח אירועי רצח** - המשרד לביטחון הפנים הגדיר **שתיק רצח מפוענח הוא תיק רצח שבו הוגש כתב אישום. המשרד שם לעצמו למטרה להעלות את שיעור הפיענוחים ל-36%**;
- **דיווח למשטרה** - המשרד הגדיר את שני המדדים האלו: פניות למוקדי 100 מקרב הציבור הערבי והגשת תלונות במשטרה בתחנות של יישובים ערביים;
- **סל עבירות חמורות ועבירות אמל"ח** - המשרד קבע יעד של גידול של 10% בשיעור פענוח התיקים שבהם נרשמו סוגי העבירות האלו (בתחנות משטרה ביישובים הערביים וביישובים היהודיים).⁷

נוסף על אלו הוגדרו גם יעדים מבצעיים למשטרה, בהם: **פיצוח ארגוני פשיעה, התמודדות עם תופעת הפרוטקשן, מבצעים לאיתור אמל"ח ואכיפת בריונות בכביש באזור הדרום**.⁸

⁶ הכנסת ה-24, הוועדה לביטחון פנים, פרוטוקול מס' 80, דיון מעקב אחרי התוכנית הלאומית למיגור הפשיעה בחברה הערבית "מסלול בטוח", 10 באפריל 2022, עמ' 5-17.

⁷ **עבירות אלימות חמורה** - למשל: ניסיון לרצח, הריגה, תקיפה, חבלה גופנית חמורה, עבירות מין חמורות, **עבירות אמל"ח** - למשל: ירי מסכן חיים, סחר, ייבוא, ייצור, אחזקת נשק ללא רישיון.

⁸ הכנסת ה-24, הוועדה לביטחון פנים, פרוטוקול מס' 54, הצגת מדדים לבחינת התוכנית הממשלתית לטיפול בתופעות הפשיעה והאלימות בחברה הערבית, 24 בינואר 2022.

בפברואר 2023 קיימה הוועדה לביטחון לאומי של הכנסת ה-25 דיון מעקב אחרי תוכנית מסלול בטוח. בעקבות הדיון התבקש מרכז המחקר והמידע של הכנסת לכתוב מסמך שיבחן את יישום התוכנית. לצורך כך פנינו למשטרת ישראל (באמצעות המשרד לביטחון לאומי) וביקשנו לקבל מידע ונתונים על הגופים המעורבים בתוכנית, אופן הפעלת התוכנית ונתונים על פעילויות האכיפה שבוצעו לצורך מיגור הפשיעה בחברה הערבית במסגרת התוכנית. את נתוני האכיפה ביקשנו לקבל בהתייחס לשנים 2018-2022 ובפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה. עד מועד הדיון הנוכחי של הוועדה לביטחון לאומי בנושא הפשיעה בחברה הערבית (אמצע מאי 2023) הנתונים שקיבלנו מהמשטרה היו חלקיים; חלק משאלותינו לא קיבלו כלל מענה, ואחרות קיבלו מענה חלקי, המתייחס רק לשנים בהן פועלת התוכנית (2021-2022), מה שלא מאפשר להעריך שינויים שקרו בעקבות התוכנית. נוכח זאת, אין ביכולתנו לבחון בצורה מלאה את יישום התוכנית ואת מידת הצלחתה; כפי שיפורט בפרק יישום התוכנית, המסמך יתמקד בהיבטים בהם היה לנו מידע רשמי מלא יותר: פענוח נתוני רצח, טיפול במי שהמשטרה הגדירה כיעדי פשיעה וסחיטת דמי חסות. טרם הצגת המידע לגבי יישום התוכנית, יוצגו תחילה בפרק הבא נתונים שונים על הפשיעה בחברה הערבית בישראל, הן במבט כלל-ארצי והן בניתוח לפי רשויות מקומיות.

2. נתוני רקע על פשיעה בחברה הערבית

בפרק זה יוצגו נתונים שונים על פשיעה בחברה הערבית: החלק הראשון כולל נתונים כלליים (מתוך השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל לשנת 2021) על תיקים שנפתחו במשטרה ועל הגשת כתבי אישום; בחלק השני מוצגים נתונים על תיקי משטרה שנפתחו מתחילת שנת 2018 ועד סוף הרבעון הראשון של שנת 2023, בפילוח לפי סוג הרשות (יהודיות, ערביות ומעורבות). הנתונים נלקחו מתוך אתר Data.gov.

2.1 נתונים כלל ארציים

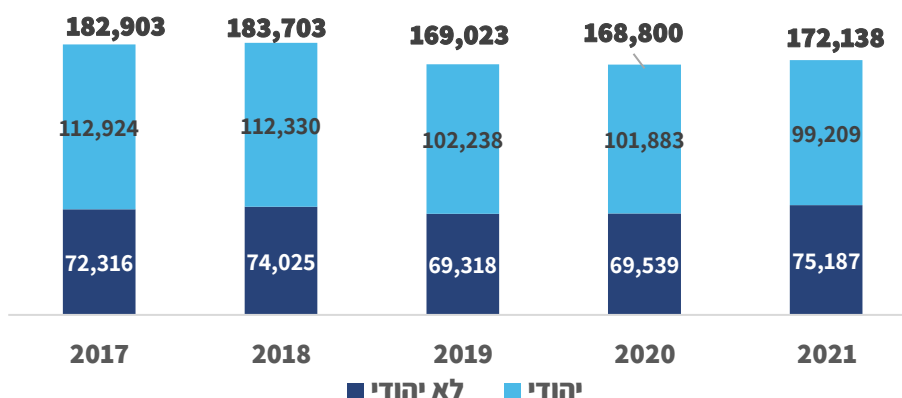
לפי [השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל](#) לשנת 2021, בשנים 2017-2021 נפתחו בסך הכול **876,567** תיקים גלויים (תיקים אשר יש בהם חשוד או נילון).⁹ להלן יוצגו נתונים על מספר התיקים הגלויים שנפתחו במשטרת ישראל בשנים 2017-2021 בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה של החשוד או הנילון. המשטרה מסווגת את קבוצות האוכלוסייה ל-"יהודים" – מי שרשומים במשרד הפנים כיהודים ומי שדתם אינה מצויינת ו"לא יהודים" – כל האחרים.

⁹ משטרת ישראל, [השנתון הסטטיסטי 2021](#), אגף התכנון והארגון, מחלקת אסטרטגיה, חוליית הפקת מידע, אוגוסט 2022, כניסה: 10 במאי 2023, עמ' 18.

תרשים 1: תיקים גלויים בפילוח לפי קבוצת אוכלוסייה של החשוד או הנילון,

¹⁰2021-2017

בין 2017 ל-2021
עלה חלקם של הלא-
יהודים בקרב
החשודים או הנילונים
בתיקים גלויים,
מ-39% ל-43%

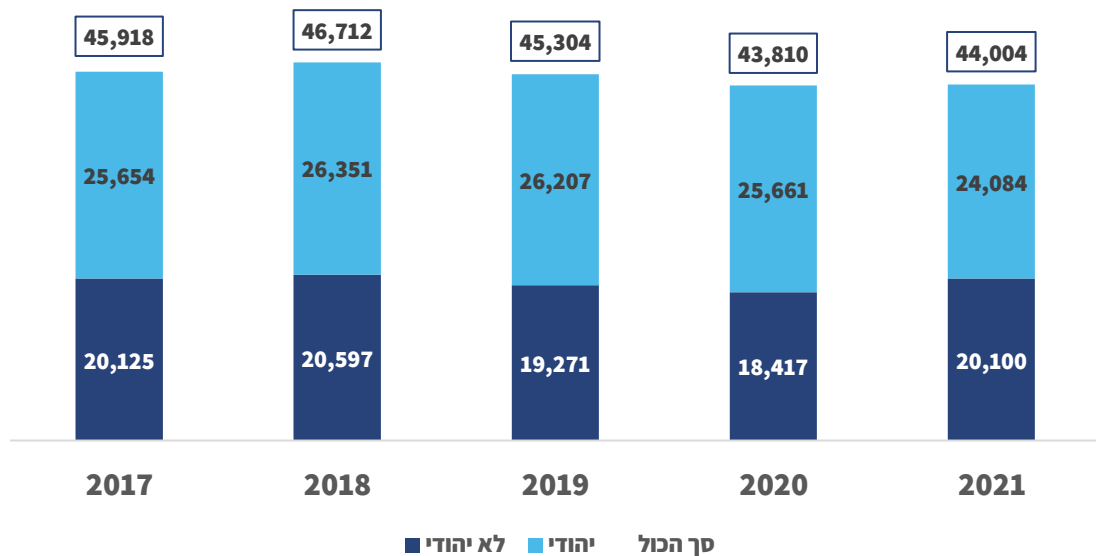

כפי שעולה מהתרשים, בין השנים 2017 ל-2021 ירד בהדרגה מספר התיקים הגלויים בהם היו חשודים או נילונים יהודים; זאת, בעוד מספר התיקים בהם היו חשודים או נילונים ערבים ירד אולם בשנת 2021 עלה שוב, לרמה הגבוהה מזו שהיה בראשית התקופה. בהתאם, **חלקם של הלא יהודים בתיקים הגלויים עלה בשנים 2021-2017 מ-39% ל-43%, כאשר רוב העלייה הייתה בשנת 2021**. נציין, כי בספירת התיקים נכללים גם מי שאינם תושבי ישראל, שסביר להניח שרובם אינם יהודים. בנוסף, סכימת מספר התיקים לפי קבוצות אוכלוסייה גדולה יותר מסך הכול התיקים הגלויים, שכן ייתכן שבאותו תיק יש חשודים או נילונים משתי קבוצות האוכלוסייה.

לפי המשטרה, בכ-225 אלף מהתיקים הגלויים שנפתחו בשנים 2017-2021 הוגש כתב אישום (ללא תיקים עם הסדר מותנה).¹¹ להלן יוצגו בתרשים 2 מספר התיקים הגלויים שהוגשו בהם כתבי אישום, בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה.

¹⁰ שם, עמ' 18.

¹¹ הסדר מותנה הוא הסכם משפטי שנחתם בין רשויות התביעה השונות של מדינת ישראל לבין החשוד. במסגרת ההסדר וכתנאי לחתימתו מודה החשוד בביצוע העובדות המהוות עבירה פלילית ומתחייב לקיים את התנאים שפורטו בהסדר. מנגד, רשות התביעה מתחייבת שלא להגיש כתב אישום כנגד החשוד. במידה והחשוד לא עומד בהסדר כאמור, רשויות התביעה יוכלו להגיש נגדו כתב אישום. משטרת ישראל, [השנתון הסטטיסטי 2021](#), אגף התכנון והארגון, מחלקת אסטרטגיה, חוליית הפקת מידע, אוגוסט 2022, כניסה: 10 במאי 2023, עמ' 59.

תרשים 2: תיקים גלויים עם כתבי אישום בפילוח לפי קבוצות אוכלוסייה, 2017-2021¹²

מהשוואה בין שני התרשימים ניתן לראות כי שיעור התיקים בהם הוגש כתב אישום מתוך סך כל התיקים הגלויים בהם היה חשוד לא-יהודי נע בין 26% ל-28%, לעומת שיעורים של 26%-22% בתיקים גלויים בהם החשוד או הנילון הוא יהודי. יודגש, כי מדובר רק בתיקים שיש בהם חשוד או נילון. כלומר, מהנתונים שלעיל נראה כי בהתייחס לכלל העבירות, כאשר יש למשטרה חשוד או נילון, שיעורי הגשת כתבי אישום בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית גבוהים מאלה שבאוכלוסייה היהודית.

2.2 פשיעה מדווחת לפי רשות מקומית

בחלק זה של המסמך מוצג ניתוח נתונים על תיקי משטרה שנפתחו בישראל מתחילת שנת 2018 ועד סוף הרבעון הראשון של שנת 2023. הנתונים שעליהם מתבסס הניתוח נלקחו ממאגר סיכום כלל תיקי הפשיעה לפי אזור ורבעון שמשטרת ישראל פרסמה באתר Data.gov.¹³ נתונים אלו מתייחסים לתיקים שנפתחו בתקופה הנבחנת לפי הרשות המקומית שבה בוצעה העבירה, ועיבודם מאפשר לקבל התפלגות גיאוגרפית של הפשיעה המדווחת בישראל.

טרם הצגת הנתונים חשוב להעיר כמה הערות לגביהם: ראשית, המידע כאן מתייחס לפשיעה המדווחת למשטרה בלבד. עבירות שלא דווחו למשטרה אינן מקבלות ביטוי בנתונים. ככל שמתקיימת תופעה של תת-דיווח נרחב, ייתכן הבדל ניכר בין נתוני המשטרה להיקף הפשיעה בפועל. שנית, הנתונים מתייחסים למקום שבו בוצעה העבירה, ולא למקום שממנו בא החשוד או הנילון בתיק. לפיכך, הנתונים משקפים את הפיזור הגאוגרפי של הפשיעה המדווחת, אך לא דווקא את הפיזור הגאוגרפי של מחוללי הפשיעה עצמם. שלישית ואחרון, הנתונים מתייחסים

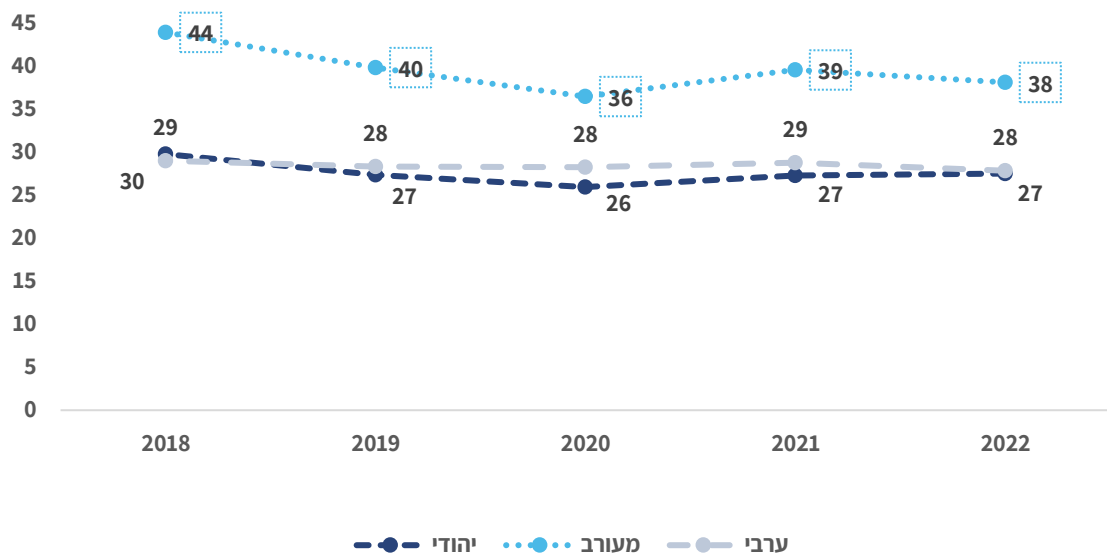
¹² השנתון הסטטיסטי 2021, אגף התכנון והארגון, מחלקת אסטרטגיה, חוליית הפקת מידע, אוגוסט 2022, כניסה: 10 במאי 2023, עמ' 34.

¹³ אתר data.gov.il, נתוני פשיעה, סיכומי כלל תיקי הפשיעה לפי אזור ורבעון, כניסה: 10 במאי 2023.

למספר התיקים שנפתחו במשטרה באותה תקופה, ולא למספר העבירות שבוצעו; אם יש יותר מעבירה אחת בתיק מסוים, הדבר לא יבוא לידי ביטוי בנתונים כאן.

מתחילת שנת 2018 עד סוף הרבעון הראשון של 2023 נפתחו במשטרת ישראל 1,487,215 תיקים על עבירות שבוצעו ברשויות בישראל, בממוצע 30 תיקים בשנה לכל אלף תושבים.¹⁴ בתרשים 3 מוצג הממוצע השנתי של מספר התיקים שנפתחו בתקופה זו לכל אלף תושבים בפילוח לפי סוג רשות (יהודי, ערבי ומעורב) בעבור כל אחת מהשנים שבין 2018 ל-2022.

תרשים 3: ממוצע שנתי של תיקים שנפתחו במשטרת ישראל בין השנים 2018-2022 לכל אלף תושבים, ברשויות יהודיות, מעורבות וערביות

ברשויות הערביות היחס בין הפשיעה המדווחת לגודל האוכלוסייה דומה לזה שברשויות היהודיות. ברשויות המעורבות השיעור היחסי של הפשיעה המדווחת גבוה משמעותית

כפי שעולה מן התרשים, בכל אחת מהשנים הממוצע של תיקים לאלף תושבים שנפתחו ברשויות היהודיות דומה לממוצע התיקים שנפתחו ברשויות הערביות. ברשויות היהודיות מספר התיקים עמד על 30 בשנת 2018 ועד שנת 2022 ירד ל-27; ברשויות הערביות מספר התיקים עמד על 29 בשנת 2018 ועד שנת 2022 ירד ל-27. שיעורים אלו קרובים גם לממוצע הכלל ארצי לכל השנים יחד, 30 תיקים לאלף תושבים, כאמור. לעומת זאת, ברשויות המעורבות הממוצע השנתי הוא גבוה מזה באופן ניכר: בשנת 2018 הוא עמד על 44 תיקים לכל אלף תושבים ועד שנת 2022 הוא ירד ל-38. כזכור, נתונים אלו מתייחסים רק לפשיעה

¹⁴ נתון זה, כמו כל הנתונים בחלק זה, מתייחס רק לתיקים על עבירות שבוצעו בתוך 255 הרשויות המאוכלסות בישראל. הוא אינו מתייחס לעבירות שבוצעו במועצה מקומית תעשייתית, באזור שאינו שייך לאף רשות או ביישוב פלסטיני. בנתוני המשטרה כ-89,000 תיקים סווגו כתיקים שנפתחו בתקופה על עבירות שבוצעו ב"יישוב פלסטיני", "מקום" או "מקום אחר" והם אינם מקבלים ביטוי בנתונים המוצגים בחלק זה. במקביל, החישוב לאלף תושבים הוא לפי נתוני אוכלוסייה ב-255 הרשויות האלה בסוף שנת 2021 אשר עמד 9,383,768. ראו: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [קובץ נתונים לעיבוד - רשויות מקומיות 2021](#), כניסה: 10 במאי 2023. יוער שיש שונות קטנה בין הנתונים כאן לגבי מספר התיקים שנפתחו לעומת הנתונים שפורסמו בשנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל. ייתכן ששונות זאת נובעת מכך שהנתונים בשנתון מתייחסים לכלל התיקים בזמן שהנתונים כאן מתייחסים רק לתיקים אשר שויכו לרשויות מאוכלסות, כאמור.

מדווחת, ולכן אי-אפשר לקבוע אם ממוצע נמוך של תיקים מעיד על היעדר פשיעה או לחלופין על תת-דיווח או על היעדר אכיפה. כמו כן יוזכר, כי שיעור התיקים שנפתחו מתייחס למקום שבו בוצעה העבירה ולא למקום המגורים של החשוד.

בטבלה 1 להלן נתמקד בשינויים במספר התיקים שחלו בשנתיים האחרונות: בטבלה מוצג מספר התיקים שנפתחו בכל רבעון בתקופה שבין הרבעון הראשון של שנת 2021 לבין הרבעון הראשון של שנת 2023, לכל אלף תושבים, בעבור כל סוג רשות בנפרד. כזכור, תוכנית מסלול בטוח נכנסה לפעולה ברבעון האחרון של שנת 2021. ליד מספר התיקים לאלף תושבים, בטבלה צוין גם שיעור השינוי (באחוזים) בין כל רבעון לרבעון שקדם לו, כאשר עלייה מסומנת באדום, ירידה מסומנת בירוק ואי-שינוי מסומן בצהוב. יוער שהמספרים בטבלה מעוגלים.

טבלה 1: תיקים שנפתחו במשטרת ישראל בין הרבעון הראשון של שנת 2021 לרבעון הראשון של שנת 2023 לכל אלף תושבים, ברשויות יהודיות, מעורבות וערביות

רשויות ערביות		רשויות מעורבות		רשויות יהודיות		
שינוי	תיקים לאלף תושבים	שינוי	תיקים לאלף תושבים	שינוי	תיקים לאלף תושבים	
0%	7.3	-6%	8.6	-3%	6.6	רבעון 1 - 2021
2%	7.5	27%	11.0	7%	7.0	רבעון 2 - 2021
-5%	7.1	-10%	10.0	-4%	6.7	רבעון 3 - 2021
-3%	6.9	-1%	9.9	3%	7.0	רבעון 4 - 2021
5%	7.2	-3%	9.6	-2%	6.8	רבעון 1 - 2022
-1%	7.1	2%	9.8	-1%	6.8	רבעון 2 - 2022
-5%	6.8	-4%	9.4	1%	6.8	רבעון 3 - 2022
0%	6.8	-3%	9.2	2%	7.0	רבעון 4 - 2022
8%	7.3	0%	9.2	-1%	7.0	רבעון 1 - 2023
0%	+0	6%	+0.5	6%	+0.4	שינוי לכל התקופה

מן הטבלה ניכרת העלייה במספר תיקים לאלף תושבים בכל סוגי הרשויות ברבעון השני של שנת 2021, בזמן מבצע שומר החומות. עלייה זו בולטת במיוחד ברשויות המעורבות שבהן נרשם שינוי של 27% ביחס לרבעון הראשון של אותה שנה; לעומת זאת, השינוי בערים היהודיות באותו רבעון היה קטן יותר (7%) והשינוי בערים הערביות היה מתון עוד יותר (2%). עוד, נדמה שבתקופה שאחרי שומר החומות היתה תנועתיות יחסית גדולה בקרב הרשויות היהודיות והערביות, בזמן שברשויות המעורבות היתה ככלל מגמת ירידה, אף שמספר התיקים ברשויות המעורבות טרם חזר למספר שנרשם לפני המבצע.

לצורך הדיון בדקנו גם את הרשויות הערביות והמעורבות בהן היו השיעורים הגבוהים ביותר של פשיעה מדווחת בתקופה הנבחנת. **בטבלה 2** מוצגות כל הרשויות שבהן הממוצע השנתי של התיקים שנפתחו בתקופה שבין תחילת ינואר 2018 לבין סוף הרבעון הראשון של שנת 2023 היה מעל 30, כזכור - הממוצע הארצי.

טבלה 2: רשויות ערביות ומעורבות שבהן הממוצע השנתי של תיקים לאלף תושבים היה מעל 30 בתקופה שבין תחילת שנת 2018 עד סוף הרבעון הראשון של שנת 2023

אוכלוסייה	רשות	מספר תיקים בתקופה	ממוצע שנתי לאלף תושבים
ערבית	ג'סר א זרקא	6,177	77
	טובא זנגריה	2,082	57
	כפר יאסיף	2,611	48
	טירה	6,679	46
	טורעאן	3,441	45
	שבלי	1,411	43
	שגב-שלום	2,639	42
	אבו גוש	1,624	39
	טמרה	7,006	38
	ערערה-בנגב	3,890	38
	כפר קאסם	4,885	38
	תל שבע	4,277	37
	שפרעם	8,109	36
	מג'ד אל כרום	2,932	36
	נצרת	14,281	35
	ג'לג'וליה	1,918	35
	רהט	13,894	35
	טייבה	8,091	34
	זרזיר	1,479	33
	ג'דידה-מכר	3,744	33
	כפר כנא	4,066	33
	כפר ברא	650	32
	ביענה	1,438	32
	דייר אל אסד	2,072	31
מעורבת			
	תל אביב יפו	148,145	60
	עכו	14,846	57
	נוף הגליל	10,837	48
	רמלה	17,834	44
	לוד	18,825	43
	חיפה	61,415	41

מתוך 93 הרשויות הערביות והמעורבות בישראל, ב-30 רשויות הממוצע השנתי של תיקים לאלף תושבים היה מעל הממוצע השנתי הארצי. הרשויות הערביות בהן היו השיעורים הגבוהים ביותר היו ג'סר א זרקא, טובא זנגריה, כפר יאסיף, טירה וטורעאן. בקרב הרשויות המעורבות השיעורים הגבוהים ביותר נרשמו בתל אביב יפו, עכו ונוף הגליל.

הנתונים בטבלה מתייחסים לממוצע השנתי של תיקים לאורך כל התקופה; אם נדרג את כל הרשויות לפי מספר התיקים לאלף תושבים בכל אחת מהשנים בנפרד אפשר לזהות שבחלקן חלו שינויים גדולים בדירוג. לדוגמה, בשנת 2018 אבו סנאן הייתה מספר 76 מתוך 93 רשויות מבחינת מספר התיקים לאלף תושבים, אך בשנת 2022 היא הייתה מספר 33 (כלומר עלייה של 40 מקומות ברמת הפשיעה המדווחת) ובאותן שנים ג'דידה-מכר עלתה ממקום 51 למקום 12 (עלייה של 39 מקומות) ואכסאל עלתה ממקום 58 למקום 27 (עלייה של 31 מקומות). לעומת זאת, במספר רשויות נרשמו ירידות גדולות בדירוגן בין 2018-2022: למשל, בשנת 2018 סאג'ור הייתה מדורגת במקום 19 ובשנת 2022 עברה למקום 65 (ירידה של 46 מקומות ברמת הפשיעה המדווחת), פורידיס עברה ממקום 21 למקום 59 (ירידה של 38 מקומות) ומג'דל שמס ירדה ממקום 53 למקום 84 (ירידה של 31 מקומות).

3. יישום תוכנית מסלול בטוח

כאמור, בפרק זה נציג מידע לגבי יישום תוכנית "מסלול בטוח" בכמה היבטים שלה בהם עלה בידינו לקבל מידע מספק עד למועד הדיון: פענוח אירועי רצח, טיפול ביעדים מחוללי פשיעה וסחיטת דמי חסות. לגבי היבטים אחרים קיבלנו מידע חלקי או חסר, שלא אפשר לנו להבין את תמונת המצב. לדוגמה, בהתייחס ליעד של טיפול בארגוני פשיעה, שאלנו את המשרד לביטחון לאומי על מספר אירגוני הפשיעה שפורקו על ידי המשטרה בשנים 2018-2022 תוך הבחנה בין ארגוני פשיעה יהודיים וארגוני פשיעה ערביים. בתשובת המשרד נמסרו נתונים על מספר ארגוני הפשיעה שהוכרזו בכל אחת מהשנים 2018-2023 במגזר הערבי והיהודית, ללא מסירת מידע נוסף בעניין.

3.1 פענוח אירועי רצח

כאמור, אחד היעדים המרכזיים שנקבעו על ידי המשרד לביטחון פנים במסגרת החלטת ממשלה 549 למיגור הפשיעה בחברה הערבית היה להעלות את שיעור פיענוח תיקי הרצח. לפי המשרד, תיק רצח מפוענח הוא תיק רצח שבו הוגש כתב אישום. המשרד שם לעצמו למטרה להעלות את שיעור הפיענוחים ל-36%.

להלן יוצגו נתונים על אירועי הרצח שאירעו בשנים 2018-2022.

הנתונים יוצגו בפילוח לפי קבוצת אוכלוסייה, על פי הגדרות אלה של המשטרה: **יהודים** – מי שדתם מסווגת כיהודים לפי משרד הפנים ומי שמגדירים עצמם כחסר דת; **ערבים** – ערבים מוסלמים וערבים נוצרים; אחרים – נוצרים שאינם ערבים, דרוזים וזרים.

בשנים 2018-2022
היו 690 אירועי רצח
בהם נרצחו 731
קורבנות. רובם -
70% ערבים, 24%
יהודים וכ-6%
אחרים, כהגדרת
המשטרה

בשנים 2018-2022 התרחשו 690 אירועי רצח, בהם נרצחו 731 קורבנות. רוב הקורבנות - 70% - היו ערבים, 24% יהודים וכ-6% אחרים. [בנספח 2](#) ראו ניתוח מפורט של אירועי רצח שאירעו מתחילת 2021 עד 3 במאי 2023 לפי חודש.

טבלה 3: אירועי רצח, קורבנות רצח, חשודים¹⁵ וכתבי אישום, 2018-2022, לפי קבוצת אוכלוסייה¹⁶

שנה	ערבים				יהודים				אחרים			
	כתב אישום	חשוד	קורבנות	אירועים	כתב אישום	חשוד	קורבנות	אירועים	כתב אישום	חשוד	קורבנות	אירועים
2018	24	43	74	68	25	31	36	35	10	10	14	13
2019	37	61	94	88	21	25	35	35	11	11	13	12
2020	35	62	109	100	20	26	30	30	7	8	8	8
2021	33	66	126	115	28	33	37	36	8	9	10	10
2022	23	57	107	102	25	32	35	35	2	3	3	3
2023	4	16	62	58	10	12	19	19	3	5	5	5

* כתבי אישום, מתוך אירועי רצח באותה שנה.

בחינת נתוני הרצח לפי קבוצות אוכלוסייה מעלה כי בקרב הערבים, בכל השנים הנבחנות מספר קורבנות הרצח גדול יותר ממספר אירועי הרצח (כלומר, שהיו אירועי רצח בהם היה יותר מקורבן אחד). בקבוצות האחרות כמעט אין הבדלים בין מספר האירועים למספר הקורבנות.

לצורך בחינת "שרשרת" הטיפול בתיקי רצח בחנו את מספר החשודים ואת מספר כתבי האישום בכל אחת מקבוצות האוכלוסייה, ביחס למספר אירועי הרצח שבהם היו קורבנות מאותה קבוצת אוכלוסייה, בכל אחת מהשנים. זאת, על אף שעשויים להיות אירועי רצח בהם החשוד והקורבן אינם מאותה קבוצת אוכלוסייה; לצורך הבחינה האמורה אנו מניחים כי מספרם נמוך יחסית. כמו כן, ייתכנו מקרים בהם באירוע רצח אחד יהיו כמה חשודים או כמה כתבי אישום. לצורך החישוב שלהלן, אנו מניחים כי בכל אירוע רצח יכול להיות רק חשוד אחד וכתב אישום אחד; מכאן שבפועל, שיעורי הפענוח עשויים להיות נמוכים מהמחושב להלן.

¹⁵ לפי המשטרה תיקי רצח בהם רשום חשוד הם תיקים בהם נשלח טופס "3004-כללי" - טופס ובו טביעת אצבע של החשוד. משטרת ישראל, אגף חקירות ומודיעין, נהלי אח"מ, פרק: חקירות, תת פרקף זיהוי - [נטיילת אמצעי זיהוי אמצעי זיהוי למטרת זיהוי אדם ולשם הוכחת עבירה](#), תאריך פרסום: 1 בפברואר 2014, כניסה: 14 במאי 2023.

¹⁶ עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

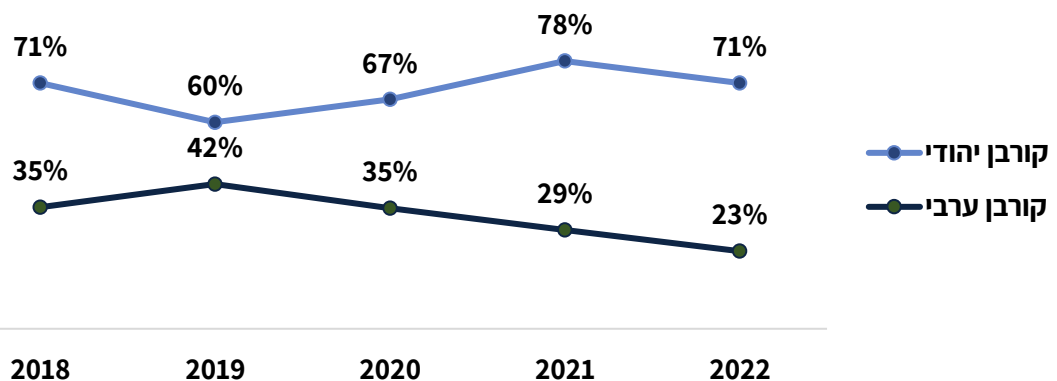
באירועי רצח בחברה הערבית שקרו בשנים 2018-2022, היחס בין מספר החשודים למספר האירועים נע בין 56%-69%. היחס בין מספר כתבי אישום למספר אירועי רצח עומד על 29%; לשם השוואה, באירועי רצח של יהודים שקרו בשנים אלו, היחס בין מספר חשודים למספר אירועים נע בשנים 71%-92% והיחס בין מספר כתבי אישום למספר אירועים עומד על 69%

בכל הנוגע לחשודים באירועי רצח עולה מהטבלה, כי בקרב הערבים היחס בין מספר החשודים למספר האירועים נע בין 56%-69% בשנים הנבחנות, הנמוך ביותר מבין שלושת הקבוצות. מכאן, שב-44%-51% מאירועי הרצח במגזר הערבי לא היו חשודים. לשם השוואה, בקרב היהודים היחס בין חשודים לאירועים נע בין 71%-92% ובקרב האחרים: 77%-100.

בשנים הנבחנות, בכ-81% מאירועי הרצח בקרב היהודים בהם נרשם חשוד הוגש כתב אישום. בקרב הערבים השיעור היה נמוך יותר ועמד על כ-53% בממוצע. כלומר, רק במחצית אירועי הרצח בחברה הערבית בהם היה חשוד – הוגש כתב אישום.

כאשר בוחנים את מספר כתבי האישום ביחס למספר אירועי הרצח עולה כי בקרב הערבים, בכ-29% בממוצע מאירועי הרצח בשנים 2018-2022 הוגש כתב אישום. לשם השוואה, בקרב היהודים, שיעור כתבי אישום מתוך אירועי הרצח באותה תקופה עמד על כ-69% בממוצע.

תרשים 4: שיעור כתבי אישום מתוך אירועי רצח, 2018 – 2022, לפי קבוצות אוכלוסייה¹⁷

מהתרשים ניתן לראות כי בין השנים 2019-2022 חלה ירידה ביחס בין מספר כתבי האישום למספר אירועי הרצח בהם נרשם קורבן ערבי. יוזכר, כי אחד מיעדי המשרד לביטחון הפנים היה להעלות את שיעור הפענוח של אירועי רצח בחברה הערבית ל-36%. כפי שעולה מהתרשים, נכון למועד הפקת הנתונים, לכל היותר 23% מאירועי הרצח שאירעו בחברה הערבית בשנת 2022 פוענחו.

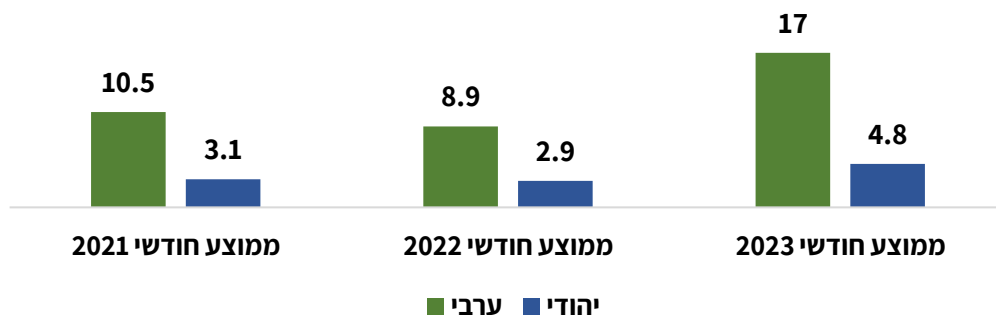
מתחילת שנת 2023 ועד ה-3 במאי 2023 (ארבעה חודשים) התרחשו בסך הכול 82 אירועי רצח, בהם נרצחו 86 קורבנות. הרוב המוחלט של הקורבנות - 72% - היו ערבים, 22% יהודים וכ-6% אחרים, כהגדרת המשטרה. היות ששנת 2023 טרם הסתיימה, על מנת

¹⁷ עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

להבין את המגמה במספר הנרצחים חישבנו את ממוצע הנרצחים החודשי בה, בהשוואה לממוצע החודשי בשנים 2021 ו-2022, כמוצג בתרשים הבא.

תרשים 5: ממוצע נרצחים לחודש לפי שנה, ינואר 2021 עד אפריל 2023¹⁸

בין שנת 2022
לארבעת החודשים
הראשונים של 2023
המספר החודשי
הממוצע של נרצחים
ערבים כמעט הוכפל

מהתרשים ניתן לראות כי בשנת 2023 (מתחילת מאי ועד ה-3 במאי שהם כאמור תקופה של ארבעה חודשים) ממוצע הנרצחים החודשי היה גבוה משמעותית מזה שבשנתיים שקדמו לו. בחברה הערבית מספר הנרצחים החודשי הממוצע כמעט והוכפל בין שנת 2022 לשנת 2023, ובחברה היהודית הוא עלה בשיעור של 65%.

רצח נשים

לפי מדור נפגעי עבירה של המשטרה, בשנים 2018-2022 נרצחו 126 נשים (בנות 13 ומעלה), שהיו כ-17% מכלל קורבנות הרצח באותה תקופה.

טבלה 4: קורבנות רצח נשים, לפי קבוצת אוכלוסייה, 2018-2022

קורבנות רצח נשים				
שנה	ערבי	יהודי	אחר	סה"כ
2018	14	12	3	29
2019	10	7	-	17
2020	17	12	-	29
2021	16	10	1	27
2022	13	11	-	24

מהטבלה ניתן לראות כי בשנים 2018-2022 מספר קורבנות הרצח הערביות היה הגדול מכל הקבוצות. מתחילת שנת 2023 ועד ה-3 במאי (עת הופקו נתוני המשטרה) נרצחו בסך הכול 12 נשים, מהן 7 יהודיות, 4 ערביות ואחת "אחרת". כלומר, עד למועד הפקת הנתונים בשנת 2023, רוב הנרצחות היו יהודיות.

¹⁸ רס"ב שלומית חסנוב, חוליית צח"מ אח"מ בחטיבת החקירות של משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב מתאריך 7 במאי 2023, הועבר בדוא"ל ב-11 במאי 2023.

3.2 יעדים מחוללי פשיעה בחברה הערבית שהוגדרו על ידי המשטרה

כאמור, משטרת ישראל בשיתוף גורמי ממשל ואכיפה נוספים קובעים במסגרת התוכנית יעדי פשיעה המסווגים לארבעה סוגים: יעדי אדם, יעדי ארגוני פשיעה, יעדי מקום ויעדי תופעות. מרכז המחקר והמידע של הכנסת ביקש מהמשטרה נתונים על מספר היעדים שנקבעו בכל אחד מסוגי היעדים בנפרד, מספר התיקים שנפתחו כנגד היעדים האלו, ומהם - מספר התיקים שהבשילו לכדי כתב אישום. את הנתונים ביקשנו בהתייחס לשנים 2018-2022. מהמשטרה נמסרו לידינו נתונים המתייחסים לשנים 2021-2022 בלבד, ללא פירוט לפי כל סוגי היעדים וללא נתוני שלוש השנים שלפני תחילת התוכנית.

לפי המשטרה, **מאז התחלת התוכנית (באוקטובר 2021) ועד ל-3 במאי 2023 הוכרזו בסך הכול 1,786 יעדי אדם ו-16 יעדי מקום**. לא הייתה בתשובת המשטרה התייחסות לגבי יעדי ארגוני פשיעה ויעדי תופעות.

לפי נתוני המשטרה, מאז החלה תוכנית מסלול בטוח באוקטובר 2021 ועד סוף שנת 2022 נפתחו בסך הכול **571** תיקים כנגד היעדים שהוכרזו על ידה (יעדי אדם, יעדי ארגוני פשיעה, יעדי מקום ויעדי תופעות); כאמור, אין בידינו נתונים נפרדים עבור כל אחד מהיעדים הללו.

טבלה 5- תיקי יעדים שהוכרזו במסגרת תוכנית מסלול בטוח, לפי מחוז, 2021 - 2022¹⁹

מחוז	2021	2022
דרום	81	51
ירושלים	52	36
מרכז	55	67
חוף	37	23
ת"א	33	17
שי	19	69
צפון	14	7
מ. הגבול	4	6
סה"כ	295	276

מהטבלה עולה כי בשנת 2022 חלה ירידה של כ-6% במספר התיקים שנפתחו כנגד היעדים שהוכרזו על ידי המשטרה במסגרת מסלול בטוח, לעומת שנת 2021. לאור העובדה כי התוכנית החלה לפעול רק באוקטובר 2021, נראה כי נתוני הביצוע בשנה זו מתייחסים רק לחלק קטן יחסית מהשנה, לעומת שנת 2022 בה התוכנית פעלה לכל אורך השנה. על כן, הירידה במספר התיקים שנפתחו כנגד יעדים בשנת 2022 בולטת עוד יותר. עוד עולה מהטבלה, כי ברוב המחוזות הגיאוגרפיים של המשטרה חלה ירידה במספר התיקים שנפתחו כנגד יעדים בין שנת 2021 לשנת 2022. יוצאי דופן לעניין זה הם מחוז ש"י ומחוז מרכז של המשטרה. אין לנו

¹⁹ עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

הסבר למספר התיקים שנפתחו במחוז ש"י, בו לא מתגוררים ערבים אזרחי ישראל, שהם קהל היעד של תוכנית "מסלול בטוח". ייתכן כי מדובר ביעדים הקשורים בהברחת אמל"ח לתוך ישראל.

בטבלה להלן יוצגו הנתונים על הגשת כתבי אישום בתיקים אלו בשנים 2022 ו-2022. נציין, כי כתבי האישום כוללים הן כאלה שהוגשו על-ידי הפרקליטות והן כאלה שהוגשו על-ידי התביעה המשטרתית.

טבלה 6: תיקים עם כתבי אישום כנגד יעדים שהוכרזו במסגרת תוכנית בטוח ושיעורם מתוך סך התיקים שנפתחו כנגד יעדי התוכנית, 2021-2022²⁰

שנה	תיקים	תיקים עם כתבי אישום	שיעור תיקים עם כתבי אישום מסך התיקים
2021	295	77	26%
2022	276	96	35%

3.3 סחיטת דמי חסות

כאמור, סוג נוסף של פעילות שהמשטרה מתגברת במסגרת התוכנית הוא סחיטת דמי חסות - סד"ח. לעניין זה יצוין כי אין בחוק סעיף ייעודי האוסר על סחיטת דמי חסות; לפי המשטרה, העבירות הנחקרות בתיקי סד"ח הן: סחיטה בכוח, סחיטה באיומים ונטילת נכסים לשם סחיטה. לעבירות הללו מצטרפות בדרך כלל עבירות של גרימת נזק לרכוש או איומים ופגיעה בגוף. בהיעדר עבירה ספציפית של סחיטת דמי חסות, אין דרך לבצע במערכות המשטרתיות פילוח ישיר לתופעה אלא באמצעות בחינת כל תיקי הסחיטה הקיימים ושליפת תיקים העונים על הקריטריונים לתופעה.²¹

טבלה 7: אירועי סד"ח בחברה הערבית, לפי מחוז, 2020-2021²²

אירועי סד"ח		
מחוז	2021	2022
צפון	50	66
חוף	21	15
דרום	18	20
להב	12	7
תל אביב	14	7
ירושלים	5	6
מרכז	3	8
ש"י	-	3
סה"כ שנתי	123	132

²⁰ עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

²¹ לפירוט ראו: גורית יכימוביץ' - כהן, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, [סחיטת דמי חסות](#), 24 בנובמבר 2021.

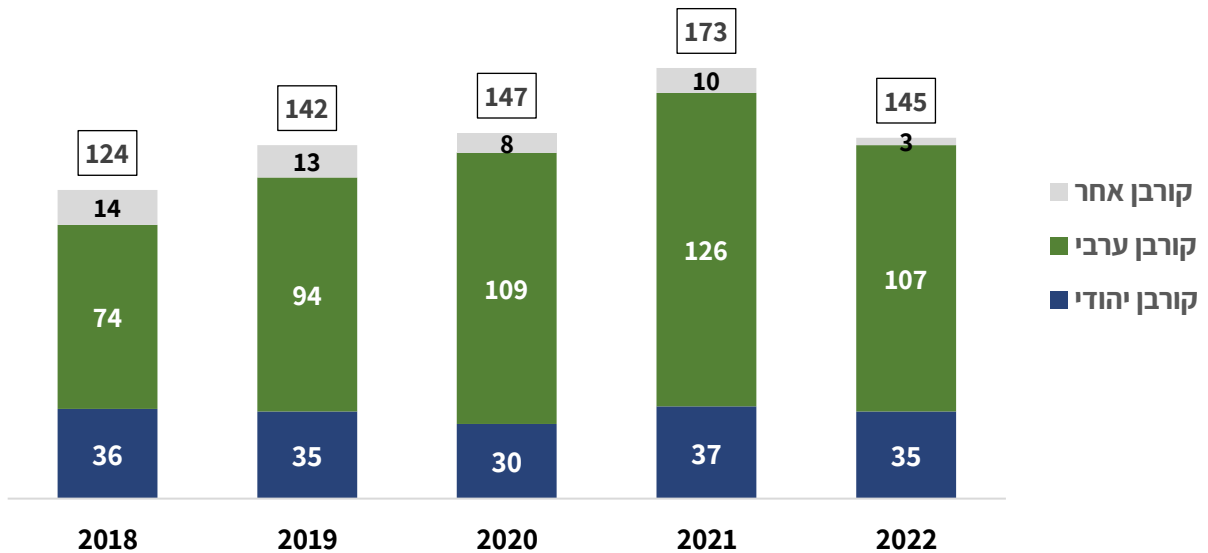
²² עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

בשנים 2021–2022 נרשמו 255 אירועי סד"ח. בשנת 2022 הייתה עלייה של כ-7% באירועי סד"ח לעומת שנת 2021. כ-45% מאירועי הסד"ח בשנים 2021–2022 היו במחוז צפון. יודגש, כי נתונים אלו מייצגים רק את האירועים שדווחו למשטרה.

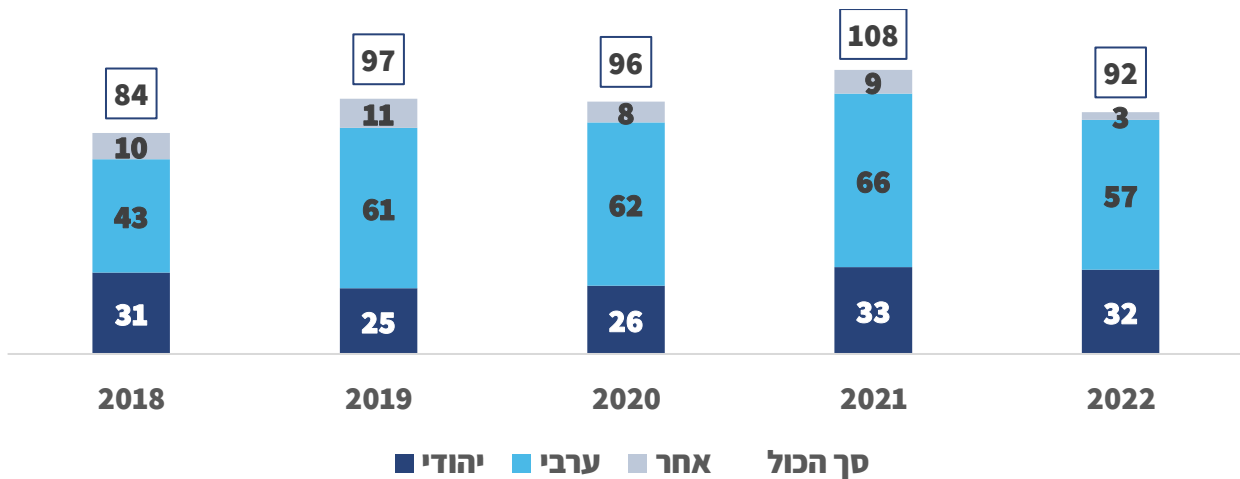
.4 נספחים

4.1 נספח 1: נתונים על רצח²³

תרשים 6: קורבנות רצח, 2018-2022, לפי קבוצת אוכלוסייה

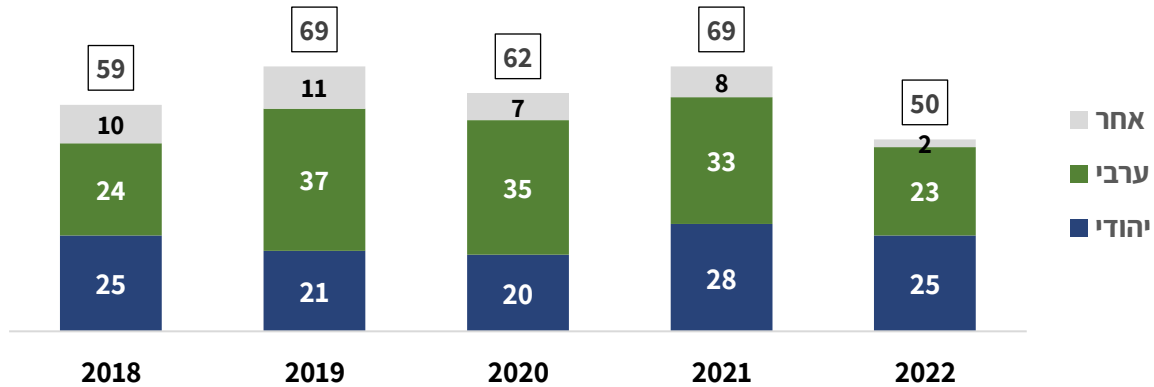

תרשים 7: חשודים באירועי רצח, בפילוח לפי קבוצת אוכלוסייה, 2018 - 2022

²³ כלל נתוני הרצח המוצגים בנספח הועברו למרכז המחקר והמידע של הכנסת על ידי: עדן ששון, רכזת לשכה בכירה, לשכת השר לביטחון לאומי, תשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 במאי 2023.

תרשים 8: אירועי הרצח וכתבי אישום, לפי קבוצת אוכלוסיית החשוד, 2018 - 2022

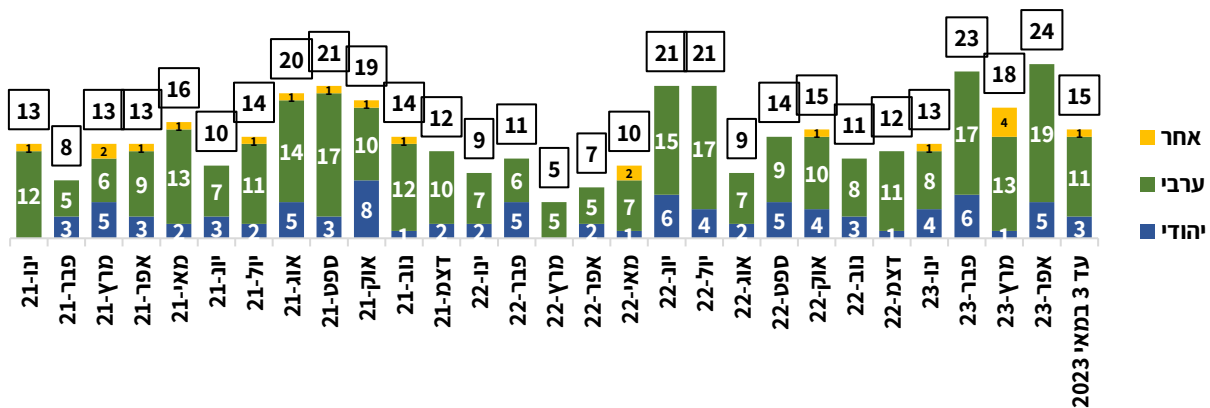

4.2 נספח 2 – נתוני נרצחים בפילוח חודשי, ינואר 2021 – 3 במאי 2023

להלן יוצגו נתוני אגף חקירות ומודיעין של המשטרה על הנרצחים בישראל בין תחילת שנת 2021 לאפריל 2023. הנתונים יוצגו על ציר הזמן ובפילוח לפי קבוצת האוכלוסייה של הקורבנות (יהודים, ערבים או אחרים).²⁴

בין ינואר 2021 ל-3 במאי 2023 נרצחו בישראל 411 בני אדם, ב-390 אירועי רצח (כפי שהוצג במסמך, יש אירועי רצח שבהם נרצח יותר מאדם אחד, בעיקר בחברה הערבית).²⁵ להלן בתרשים 9 נתוני המשטרה על הנרצחים בכל אחד מהחודשים בין ינואר 2021 ל-3 במאי 2023; הנתונים מפולחים לפי קבוצת אוכלוסייה. המספר הכולל של נרצחים בכל חודש מצוין במסגרת.

תרשים 9: נתוני הנרצחים לפי קבוצת אוכלוסייה בחודשים ינואר 2021 עד 3 במאי 2023²⁶

²⁴ אחרים עשויים להיות תיירים, עובדים זרים או מבקשי מקלט.

²⁵ רס"ב שלומית חסנוב, חוליית צח"מ אח"מ בחטיבת החקירות של משטרת ישראל, תשובה על פניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מכתב מתאריך 7 במאי 2023, הועבר בדוא"ל ב-11 במאי 2023.

²⁶ ש.ם.